

szarmata kori rablás nyomát mutatta. A legérdekesebb a 25. sz. sír volt, ahonnan egy D-É-i tájolású, fej nélküli, erősen zsugorított csontváz került elő. Az öt sír helyzete alapján a temető valószínűleg folytatódik a Vilmaszállási-csatornához közeli dombhát gerincén K-Ny-i irányba.

Az Árpád-kori településobjektumok (5 gödör és 5 árok) a lelőhely D-i részében bolygatták a szarmata jelenségeket.

PALUCH TIBOR

14. Balástya határa

(Csongrád megye) B, Sza, Á, Kú, I

A MOL gázszállító-vezeték által érintett lelőhelyeken dolgoztunk 2008 márciusában.

Gajgonya (CSMÉ 15. lh.): A lelőhely a gázszállító-vezeték É-i nyomvonalán, Balástya határának ÉK-i részén, a Felső-Gajgonya határrészben található. A Gajgonyai-csatorna vonalától DNy-ra egy partos rész húzódik, amelyen a korábbi terepbejárások során szórványosan Árpád-kori és késő középkori-kora újkori felszíni településnyomok kerültek elő. A vezeték a lelőhelyet közel É-D-irányban vágta. A megelőző régészeti feltárás a vezeték tengelyében egy 50 m hosszú, és 5 m széles szelvényben történt március 18–21. között. A feltárás során 8 objektumot dokumentáltunk (4 cölöplyuk, 2 árok, 2 gödör). A legtöbb objektum sekély, csak ritkán mélyült le a felső homokréteg alatt húzódó fekete humuszos altalajig. A 250 m² nagyságú területen található objektumokból előkerült leletanyag megerősíti a korábbi terepbejárások eredményét. Egy gödörből Árpád-kori és egy árokból kora újkori kerámia került elő. A többi jelenség kora ismeretlen maradt.

CSMÉ 16. lh.: A lelőhely Balástya D-i határában, az E5 út Ny-i oldalán, a Kovács István-tanyától 200 m-re KÉK-re található. A lelőhelyen a korábbi évek terepbejárásai bronzkori, szarmata és Árpád-kori felszíni településnyomokat jeleztek. A vezeték nyomvonalán található 300 m hosszú és 5 m széles szelvény megelőző feltárását március 18–26. között végeztük. Az 1500 m² nagyságú terület gépi humuszolása után 25 objektum folyt bontakozott ki, ebből 16 gödör volt. A nagyméretű kerekded vagy ovális alakú gödrök a szelvény középső harmadában sűrűsödtek. Ezek a 3–4 m átmérőjű objektumok agyaggyerő helyek lehettek. A legtöbb itt található gödör bontását megnehezítette a feltörő talajvíz. Megfigyeltünk továbbá 4 cölöphelyet, és 5 árkot is. Az árkok többsége ÉK-DNy-i irányban keresztezte a szelvényünket, vagyis a magasabb területeket kötötte össze az alacsonyabb részekkel. Az előkerült leletanyag, amelyben a kerámia és az állatcsont közel egyenlő arányban volt jelen, meglehetősen töredékes. A korábbi terepbejárás során jelzett korok mind képviseltették magukat, bár a legtöbb objektum korát a lelethiány, vagy a lelet jellege miatt eldönteni nem tudtuk. Az elsődleges vizsgálat alapján a kerámiával datálható objektumok között szarmata és Árpád-kori jelenségek biztosan vannak. Több objektum kora ismeretlen. A leletek között több

korongolt, és kézzel formált kerámia is található. Egy Árpád-kori árokban vaskés töredékét leltük.

A leletek a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményébe kerültek.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert.

PÓPITY DÁNIEL

15. Balástya, CSMÉ 18.–CSMD 1. lelőhely

(Csongrád megye) Sza, Á

A Pusztaszer–Balástya közötti MOL stratégiai gáztározó e két lelőhelyén 2008. március 25. és április 4. között megelőző feltárást végeztünk (1806 m²). Az 5 m széles és 370 m hosszú nyomvonal területén és annak környékén a korábbi terepbejárások szarmata és Árpád-kori telepre utaló leleteket eredményeztek. A kitűzött területen a nyomvonal É-i és középső részén 40 cm, a nyomvonal D-i részén 80–90 cm vastag homokos réteget termeltünk le. A fekete kötött homokos talajon 30 objektum folyt rajzolódott ki. Az objektumok közül 1 ház, 1 szabadtéri kemence, 20 gödör, 5 árok és 8 cölöplyuk. A bizonytalan korú cölöplyukak közül négy egy 150×150 cm-es, szögletes alakú felszín feletti építmény sarkaiban, a többi párosan vagy magányosan jelentkezett.

A szarmata objektumok nagyobb részét kerek alakú, ívelten szűkülő falú, 20–100 cm mély gödrök, kisebb részét keskeny vízvezető árkok alkották. A nyomvonal középső részétől É-ra szögletes alakú, félig földbe mélyített, 12,6 m² alapterületű ház került felszínre, melynek ÉK-i, DNy-i sarkában, illetve a közepén (a ház átlójában) egy-egy cölöplyukat bontottunk ki. A nyomvonal É-i szélétől D-re kb. 35 m-re egy nagyméretű, ovális alakú gödör közepén kemencemaradványt találtunk. A gödröt barna homokkal, majd világosszürke agyaggal töltötték fel és erre építették a kemencét. A mezőgazdasági munkák pusztítása miatt csak a 120×135 cm-es sütőfelületet találtuk meg, mely alatt szürke korongolt edénytöredékekből álló réteget figyeltünk meg. A leletanyagot a kézzel formált fazéktöredékek mellett korongolt szürke hombárhoz, duzzadt- és behúzott peremű tálakhoz, bikónikus testű edényekhez tartozó töredékek alkották. Egy gödörből római üveg pohár-töredék, a házból üveggyöngy került felszínre. Az egyik gödörben az állatcsontok mellett emberi állkapocs feküdt.

Az Árpád-kori sekély, kerek vagy szabálytalan alakú gödrök és vízvezető vagy kerítő árkok a nyomvonal É-i szélétől D-re, 50 és 100 m-re jelentkeztek. Betöltésükből kevés mennyiségű leletanyag (bogrács perem-, fazék oldaltöredéke) került elő.

GULYÁS GYÖNGYI

16. Balástya, CSMÉ 19. lelőhely

(Csongrád megye) I

A lelőhely Balástyától D-re, az E5 autóúttal párhuzamosan futó nyomvonalterületen, a Szél G.-tanyától ÉK-re található. Az első objektumokra utaló nyomok a